

מדינת ישראל

משרד האוצר - אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון

ג' בטבת התשע"ב
29 בדצמבר 2011

חוזר סוכנים ויועצים 2011-10-6
סיווג: כללי

התקשרות גוף מוסדי עם בעל רשיון

בתוקף סמכותי לפי סעיף 2(ב) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן - **חוק הפיקוח על הביטוח**), לפי סעיף 31(ב) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק, ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 (להלן - **חוק הייעוץ הפנסיוני**), ולאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת, אני מורה כדלקמן:

1. כללי

סעיף 30 בחוק הפיקוח על הביטוח קובע, בין היתר, שלא יתווך סוכן בין כל אדם לבין מבטח, אלא אם קיים בינו לבין אותו מבטח הסכם בכתב (להלן - **הסכם התקשרות**), שבין תנאיו חיוב הסוכן להחזיק כספים שגבה ממבוטחים בחשבון נפרד שינוהל על ידו כנאמן של המבטח, כפי שיורה המפקח.

סעיף 17א בחוק הייעוץ הפנסיוני, מרחיב את הוראות חוק הפיקוח על הביטוח, על ידי החלת החובה שחלה על סוכן ביטוח ועל חברת ביטוח להתקשר ביניהם בהסכם התקשרות, גם על יועצים פנסיוניים, וגם לגבי התקשרויות עם גופים מוסדיים שאינם חברות ביטוח. מטרת חוזר זה היא לבצע התאמה בין נהלי העבודה שנקבעו בחוזר ביטוח 2004/14 "התקשרות מבטח עם סוכן ביטוח" לטיפול בדמי הביטוח המשולמים למבטח באמצעות סוכן ביטוח, לכלל הסכם התקשרות בין בעל רשיון וגוף מוסדי.

2. הגדרות

"**ביטוח כללי**" - כל ענפי הביטוח כמשמעותם בהודעת הפיקוח על עסקי ביטוח (ענפי ביטוח), התשמ"ה-1985 (להלן - **הודעת ענפי הביטוח**), למעט ביטוח חיים.
"**ביטוח פנסיוני**" - "ביטוח חיים" כמשמעותו בסעיף 1א, פסקאות (1) עד (4) בהודעת ענפי הביטוח ו-"מוצר פנסיוני" כהגדרתו בחוק הייעוץ הפנסיוני.
"**בעל רשיון**" - יועץ פנסיוני כהגדרתו בחוק הייעוץ הפנסיוני או סוכן ביטוח כהגדרתו בחוק הפיקוח על הביטוח.
"**הפקדות**" - לרבות דמי ביטוח.
"**מבוטח**" - לרבות עמית.
"**תיווך לעניין ביטוח**" - תיווך בין מבוטח לבין גוף מוסדי, לעניין ביטוח כללי, או ביצוע עסקה בעבור מבוטח עם גוף מוסדי, לעניין ביטוח פנסיוני.

3. התקשרות גוף מוסדי עם בעל רשיון

- א. הסכם התקשרות לצורך תיווך לעניין ביטוח, יכלול הוראות בדבר אופן העברת הפקדות בהתאם לאמור בחוזר זה.
- ב. הסכם התקשרות לצורך תיווך לעניין ביטוח, יכול שיורה על העברת הפקדות ממבוטח או מעסיקו באחת מהדרכים הבאות:
 - (1) ישירות לגוף מוסדי.
 - (2) באמצעות העברת המחאות לטובת הגוף המוסדי - בעל רשיון יעביר את המחאות לידי הגוף המוסדי, תוך שלושה ימי עסקים מיום קבלתו. בעל רשיון לא יעכב את העברת המחאות לידי גוף מוסדי, לא יקזז מהן סכומים שהוא זכאי לקבל מהגוף המוסדי (כגון דמי עמילות, תביעות ביטוח של מבוטחים וסכומים אחרים), ולא יעשה בהן כל שימוש אחר מלבד העברתן במלואן לידי הגוף המוסדי.
 - (3) לגוף מוסדי באמצעות חשבון נאמנות. העברה מעין זו תיעשה בהתאם להוראות הבאות, ולאחר קבלת הסכמה בכתב של הגוף המוסדי אליו מיועדות ההפקדות, כי הוא מאשר קבלת הפקדות בדרך זו.

4. עקרונות לניהול חשבון נאמנות

א. עקרונות כלליים

- הסכם התקשרות יהווה גם חוזה נאמנות, ובמסגרתו ייקבעו בין השאר, העקרונות הבאים:
- (1) בעל רשיון יפתח בבנק בישראל חשבון או חשבונות נאמנות בהתאם לחלופות המנויות בסעיף 5 לחוזר זה (להלן - **חשבונות הנאמנות**). ההפקדות תופקדנה בחשבונות נאמנות תוך ציון כי הופקדו "בנאמנות עבור", ובצירוף שמות הגופים המוסדיים עבורם מנוהלים חשבונות הנאמנות.
 - (2) על חשבונות נאמנות יחולו הוראות חוק הנאמנות, התשל"ט-1979. בעל הרשיון יפעל לכך שחשבונות אלו יהיו בכל עת נקיים וחופשיים מכל משכון, שעבוד, עיקול חוב או זכות לטובת צד שלישי כלשהו.
 - (3) בעל רשיון יפקיד הפקדות בחשבונות נאמנות מיד עם קבלתן. אם נתקבלו הפקדות באמצעות שקים דחויים, הן תופקדנה לא יאוחר משלושה ימי עסקים מיום קבלתם, בבנק בו מנוהל חשבון הנאמנות.
 - (4) חשבונות נאמנות לא יימצאו ביתרת חובה.
 - (5) עמלות, דמי ניהול ועלויות נוספות הכרוכות בניהול חשבונות נאמנות וקיום הוראות חוזר זה, יכוסו בהתאם להוראות שייקבעו בהסכמה בין הגוף המוסדי לבעל הרשיון, ולא ישולמו מתוך הכספים שבחשבונות הנאמנות.
 - (6) הפקדות שהופקדו בחשבון נאמנות תיחשבנה כאילו התקבלו על ידי הגוף המוסדי למחרת יום ההפקדה לכל דבר ועניין, ובכלל זה לעניין תשואה, מועד חישוב התשואות, וכו'.

- (7) הפקדות שגבה בעל רישיון ממבוטח, לרבות רווחי השקעות שנצמחו בחשבונות נאמנות (להלן - **הרווחים**), תועברנה במלואן לגוף המוסדי.
- (8) רווחים יועברו על ידי בעל רישיון אחת לרבעון לכל גוף מוסדי. הסכום שיועבר יהיה שווה לחלקו היחסי של כל גוף מוסדי בסך ההפקדות שהועברו באמצעות חשבון הנאמנות באותו רבעון.
- (9) הפקדות שהופקדו בחשבונות נאמנות תועברנה במישרין לגופים מוסדיים, ואליהם בלבד, ולכל גוף מוסדי בנפרד. הכספים יועברו באמצעות שקים (שאינם דחויים) או באמצעות העברה בנקאית, ובכלל זה, העברה בנקאית באמצעות מס"ב.
- (10) על אף האמור בסעיף (9), בעל רישיון יוכל להשיב כספים שהופקדו בטעות בחשבון נאמנות, לחשבון בנק של מעסיק, וזאת בהינתן הסכמת הגוף המוסדי ובכפוף לתנאים שיקבעו ביניהם. בעל הרישיון יתעד את ההודעה שניתנה למעסיק בעניין הטעות בהפקדה בדוח מתאים בו יפורטו שם המעסיק, מועד ההפקדה, הסכום שהופקד בטעות וסיבת הטעות, ויעבירו לגוף המוסדי מיד לאחר השבת הכספים. במקרה של שימוש בחשבון מפצל כמפורט בסעיפים 5(א)(2) ו-5(א)(3), השבת הכספים תיעשה בכפוף לכך שבעל הרישיון ינפיק לנאמן או לרואה החשבון המבקר דוח זהה.

"הפקדה בטעות לחשבון הנאמנות" תיחשב אחת מאלה:

- א. תשלום עודף בגין פוליסה, שאינו תואם את תנאי הפוליסה של המבוטח.
- ב. תשלום עודף ביחס לסך התשלומים שאמורים להיות מועברים על ידי מעסיק באמצעות בעל רישיון.
- ג. הפקדה שהועברה לבעל רישיון בטעות במקום לבעל רישיון אחר.
- (11) חל איסור על בעל רישיון לעשות כל שימוש בהפקדות שהועברו לידיו, למעט העברתם לידי הגוף המוסדי ועבור המבוטח שבשלו הם מועברים.
- (12) חל איסור על בעל רישיון לגבות הפקדות ממבוטחים בהסדרי תשלום השונים מאלה שסוכמו עם הגוף המוסדי.

ב. עקרונות להעברת הפקדות בביטוח פנסיוני

- בנוסף לאמור בסעיף 4(א), לעניין הפקדות בביטוח פנסיוני, יחולו גם הכללים הבאים:
- (1) העברת הפקדות מחשבונות נאמנות לחשבונות בנק של גופים מוסדיים תתבצע לא יאוחר משלושה ימי עסקים, ממועד הפקדתן בחשבון כאמור, ובכפוף לאמור בפסקה (2).
- (2) בעל רישיון שהעביר הפקדות בביטוח פנסיוני תוך פרק זמן העולה על שלושה ימי עסקים, יחויב החל מיום העסקים הרביעי, בתשלום ריבית פיגורים בשיעור הריבית הקבועה על ידי החשב הכללי במשרד האוצר בשל איחור בהעברת כספים מהמערכת הבנקאית, כשיעורה מזמן לזמן, בעבור כל יום החל מיום העסקים הרביעי ואילך (להלן - **הריבית**). לעניין פסקה זו "ביטוח פנסיוני", למעט ביטוח חיים- סיכון בלבד.

- 3) על אף האמור, העברת הפקדות תוך פרק זמן הקצר מעשרה ימי עסקים לא תיחשב כהפרה של חוזר זה.
- 4) אם לאחר העברת ההפקדות לידי הגוף המוסדי, נמצא כי ערכי ההשקעות אצל הגוף, עלו על הריבית שנוקפה בחשבון הנאמנות, ישולם ההפרש למבוטח מכספי הגוף המוסדי ולא מכספי המבוטחים.
- 5) על אף האמור בסעיף 4(א)(9) לעיל, ובכפוף להוראות המפורטות בסעיף 5(א)(1)(א), ניתן יהא להעביר הפקדות מחשבון נאמנות לחשבון של חברת ביטוח השולטת בגוף המוסדי, או הנשלטת על ידי אותו בעל שליטה השולט בגוף המוסדי (להלן - **קבוצת השליטה**). הפקדות שהועברו מחשבון הנאמנות לחשבון זה (להלן - **חשבון ביניים**), תנוהלנה על ידי חברת הביטוח המשתייכת לקבוצה בנאמנות עבור הגוף המוסדי לו מיועדות ההפקדות. העברת ההפקדות מחשבון הביניים לגוף המוסדי האמור, תיעשה לא יאוחר מעשרה ימי עסקים מיום העברתן של הרשימות המפורטות בסעיף 4(ב)(7) לגוף המוסדי.
- אין באמור בסעיף זה כדי לפגוע בתחולת הוראות סעיפים 4(א)(6) ו- 4(ב)(4) לגבי חשבון הביניים.
- 6) הכללים המפורטים בסעיף 4(ב)(5) יחולו בשינויים המחויבים גם לגבי העברת הפקדות ישירות לגוף המוסדי לפי סעיף 3(ב)(1), או באמצעות בעל רישיון לפי סעיף 3(ב)(2).
- 7) במועד העברת הפקדות מחשבונות נאמנות לחשבונות בנק של גופים מוסדיים, יועברו גם הפרטים הבאים, בחלוקה לפי מעסיק (ככל שישנו):
- א) סוג המוצר הפנסיוני בחלוקה לפי מבוטח (לרבות מספר חשבון, מספר עמית בקופה או מספר הפוליסה).
- ב) שמות המבוטחים ומספר תעודת הזהות שלהם. ביחס לעמית שכיר, יתווספו גם שם המעסיק ומספר ח.פ. או עוסק מורשה.
- ג) שיעורי ההפקדה בפירוט לפי מבוטח, וכן לפי תגמולי עובד, תגמולי מעביד, פיצויים, כיסוי ביטוח אחר ככל שקיים, וסכומי ההפקדה בגין כל רכיב.
- ד) חודש העבודה הרלבנטי.
- ה) שכר מבוטח.

ג. עקרונות להעברת הפקדות בביטוח כללי

- בנוסף לאמור בסעיף 4(א), לעניין הפקדות בביטוח כללי, יחולו גם הכללים הבאים:
- 1) העברת הפקדות מחשבונות נאמנות לחשבונות בנק של גופים מוסדיים, תתבצע לא יאוחר מעשרה ימי עסקים, ממועד הפקדתן בחשבון כאמור.
- 2) במועד העברת הפקדות מחשבונות נאמנות לידי גופים מוסדיים, יועברו גם הפרטים הבאים:
- א) פרטי המוצר הביטוחי בחלוקה לפי מבוטח (לרבות מספר הפוליסה).

- (ב) שמות המבוטחים ומספר תעודת הזהות שלהם. ביחס לעמית שכיר, יתווספו גם שם המעסיק ומספר ח.פ. או עוסק מורשה.
- (ג) שיעורי הפקדות בחלוקה לפי מבוטח, ובתת חלוקה לפי פוליסה.

5. סוגי חשבונות נאמנות

א. בעל רשיון יכול שיפעל באחת משלוש החלופות הבאות לעניין פתיחת חשבון נאמנות:

1) חשבון נאמנות נפרד לכל גוף מוסדי

- א. בעל רשיון יפתח בבנק בישראל חשבונות נאמנות נפרדים עבור כל גוף מוסדי עמו יש לו הסכם התקשרות. בעל רשיון יוכל לפתוח חשבון נאמנות אחד עבור כל קבוצת שליטה, על שם חברת הביטוח בקבוצת השליטה, אם לפני יום 31 ביולי 2011, הופקדו כספים בחשבון ביניים לשם פיצולם בין כלל הגופים המוסדיים המשתייכים לקבוצת השליטה. העברת הפקדות לחשבון ביניים תיעשה רק לאחר קבלת הרשאה מהגוף המוסדי שבקבוצת השליטה, לפיה רשאית חברת ביטוח המשתייכת לקבוצת השליטה לקבל את ההפקדות.
- א) בעל רשיון ימסור לגוף המוסדי או לחברת הביטוח בקבוצת שליטה שחשבון הנאמנות רשום על שמה, דין וחשבון אודות ניהול החשבון וביצוע פעולות בחשבון, אחת לרבעון לפחות.

2) חשבון מפצל בניהול נאמן

- א) בעל רשיון יפתח בבנק בישראל חשבון נאמנות מפצל בניהול נאמן בתחום או בתחומים שבהם הוא מורשה לפעול, דהיינו, חשבון אחד בו ינוהלו כל דמי הביטוח בביטוח כללי, וחשבון אחד בו ינוהלו כל ההפקדות בביטוח פנסיוני, לפי העניין.
- ב) כספים מחשבונות נאמנות מפצלים יפוצלו, כך שהסכומים המופקדים בהם ישולמו לטובת הגופים המוסדיים הזכאים.
- ג) חשבון נאמנות מפצל בניהול נאמן ינוהל בידי נאמן שהוא חברה לנאמנות בשליטה של מוסד פיננסי מפקח בישראל (היינו, תאגיד בנקאי או גוף מוסדי) או כל נאמן אחר העומד בהוראות חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994, ואשר יאושר מראש ובכתב על ידי הגופים המוסדיים.
- ד) שכר טרחתו של הנאמן יכוסה בהתאם להוראות שיקבעו בהסכמה בין הגוף המוסדי לבעל הרשיון, ולא ישולם מתוך הכספים שבחשבונות המפצלים. הסכמות בדבר כיסוי שכר טרחתו של הנאמן יהיו חלק בלתי נפרד מהסכם ההתקשרות.
- ה) כל העברת כספים מחשבונות נאמנות תאושר מראש על ידי הנאמן.

3) חשבון מפצל בניהול בעל רישיון

- (א) בעל רישיון יפתח בבנק בישראל חשבון נאמנות מפצל בתחום או בתחומים שבהם הוא מורשה לפעול, דהיינו חשבון אחד בו ינוהלו כל דמי הביטוח בביטוח כללי, וחשבון אחד בו ינוהלו כל ההפקדות בביטוח פנסיוני, לפי העניין.
- (ב) כספים מחשבונות נאמנות מפצלים יפוצלו כך שהסכומים המופקדים בהם ישולמו לטובת הגופים המוסדיים הזכאים.
- (ג) בעל רישיון ינהל מערכת הנהלת חשבונות בשיטה הכפולה.
- (ד) מערכות הגבייה, הנהלת החשבונות וניהול הכספים (לרבות המערכות הממוכנות) של בעל הרישיון, יבטיחו עריכת ביקורת מלאה החל מקבלת הכספים והפקדתם בחשבון הנאמנות המפצל, ועד להעברתם לחשבונות הבנק של הגופים המוסדיים.
- (ה) רואה חשבון מבקר (רואה חשבון חיצוני) של בעל רישיון, יבקר את העברת הכספים מחשבון הנאמנות, על מנת לוודא שהכספים מועברים אך ורק לגופים המוסדיים עבורם מנוהל החשבון בנאמנות. רואה החשבון המבקר יבדוק גם את מהימנות הנתונים, דיוקם ושלמותם, בדוחות המפורטים בסעיף 5(ב) שלהלן.
- (ו) מדי שנה תיערך ביקורת על מערכות המידע והתוכנות שבאמצעותן מתבצע פיצול כאמור. הביקורת תיערך על ידי רואה החשבון המבקר או על ידי רואה חשבון חיצוני אחר מטעמו, בעל הכשרה וניסיון בעריכת ביקורת מערכות מידע ממוחשבות.
- (ז) רואה החשבון המבקר יעביר דיווח מיידי לכל גוף מוסדי העובד עם בעל הרישיון, אודות כל ליקוי שנתגלה בביקורת שנערכה בנושא. דיווח כאמור יועבר בתוך 7 ימי עסקים מיום גילוי הליקוי.
- (ח) בעל רישיון ייתן לרואה החשבון המבקר ייפוי כוח בלתי הדיר המאשר העברת המידע כאמור בסעיף קטן (ז) לעיל.
- (ט) גוף מוסדי המתקשר עם בעל רישיון לפי הוראות חלופה זו, יקבל אישור מראש ובכתב מטעם רואה החשבון המבקר של בעל הרישיון, כי הוא מודע לכל הוראות חוזר זה ומקבל על עצמו לערוך את הבדיקות הנדרשות ליישומן.

ב. הוראות נוספות לעניין ניהול חשבון נאמנות מפצל

- בעל רישיון יחויב בהנהגת נהלי הבקרה הבאים לגבי כל פיצול של הפקדות בביטוח פנסיוני:
- 1) בעל רישיון יערוך דוח לגבי כל גוף מוסדי, אחת לרבעון לפחות, במסגרתו תוצגנה ההפקדות שהועברו על ידי כל מעסיק במהלך תקופת הדוח, בחלוקה לפי מבוטח.

2) בעל רשיון יערוך דוח לגבי כל מעסיק, אחת לרבעון לפחות, במסגרתו תוצגנה ההפקדות שהעביר המעסיק במהלך תקופת הדוח, ופיצול הסכומים לכל אחד מהגופים המוסדיים בחלוקה לפי עובד.

3) גוף מוסדי יאשר בחתימתו את נתוני הדוח לפי סעיף 5(ב)(2) לעיל, ככל שהם נוגעים אליו, או לחילופין יערוך דוח אחת לרבעון לפחות, לכל מעסיק, במסגרתו תוצגנה ההפקדות שקיבל הגוף המוסדי במהלך תקופת הדוח בגין עובדי המעסיק, בחלוקה לפי עובד.

6. הוראות לעניין יועצים פנסיוניים שהינם תאגידי בנקאים

יועץ פנסיוני שהוא תאגיד בנקאי (להלן - **התאגיד הבנקאי**) יוכל להעביר את הפקדות הביטוח הפנסיוני לחשבון בנק נפרד טרם העברתן לגוף המוסדי (להלן - **חשבון מעבר**), בהתאם לכללים המפורטים להלן.

א. ההפקדות תועברנה מחשבון המעבר אל הגופים המוסדיים באותו יום עסקים. אם נוצר עיכוב בהעברת הכספים מעבר לזמן שצוין לעיל בשל כשל טכני (כדוגמת קריסת מערכות המחשוב של הבנק), ידווח על כך התאגיד הבנקאי עוד באותו היום לגוף המוסדי שאליו הם מיועדים, ויעביר את הכספים למחרת יום העסקים, בצרוף ריבית פיגורים בשיעור הריבית הקבועה על ידי החשב הכללי במשרד האוצר, בשל איחור בהעברת כספים מהמערכת הבנקאית כשיעורה מזמן לזמן, בעבור כל יום פיגור בהעברת הכספים.

ב. מערכות הגבייה, הנהלת החשבונות וניהול הכספים של התאגיד הבנקאי, יבטיחו עריכת ביקורת מלאה החל מקבלת הכספים והפקדתם בחשבון המעבר, ועד להעברתם לחשבונות הבנק של הגופים המוסדיים.

ג. כל ההוראות החלות על חשבון הנאמנות בסעיפים 4(א)(6), 4(א)(9)-(12), יחולו גם על חשבון המעבר.

7. תחולה

חוזר זה חל על כל הגופים המוסדיים ועל כל בעלי הרשיון.

8. תחילה

חוזר זה חל על כל ההתקשרויות שיהיו בתוקף החל מיום 1 בינואר 2012 (להלן - **יום התחילה**).

9. הוראות מעבר

עד ליום שבו יתאפשרו הפקדת כספים בעד לקוח אצל גוף מוסדי, והעברת מידע אגב הפקדה כאמור, על ידי סוכן פנסיוני, באמצעות חברה להפעלת מערכת סליקה פנסיונית מרכזית כהגדרתה בחוק הייעוץ הפנסיוני, יחולו ההוראות הבאות:

א. בסעיף 4(ב)(1) לעניין מועד העברת הכספים מחשבונות נאמנות לחשבונות בנק של גופים מוסדיים, ייקרא כאילו נכתב בו "מחמישה ימי עסקים" במקום "משלושה ימי עסקים".

ב. בסעיף 4(ב)2 לעניין המועד שבו יחויב בעל הרישיון לשלם ריבית פיגורים, ייקרא כאילו נכתב בו "תוך פרק זמן העולה על חמישה ימי עסקים, יחויב החל מיום העסקים השישי", במקום "תוך פרק זמן העולה על שלושה ימי עסקים, יחויב החל מיום העסקים הרביעי".

ג. סעיף 4(א)6 לעניין מועד קבלת הפקדות שהופקדו בחשבון נאמנות, ייקרא כאילו נכתב בו "החל מיום העסקים השלישי לאחר מועד ההפקדה" במקום "למחרת יום ההפקדה".

10 . ביטול תקפות

החל מיום התחילה, חוזר סוכנים ויועצים 1-10-2011 שעניינו "התקשרות גוף מוסדי עם בעל רשיון", וחוזר ביטוח 14-2004 שעניינו "התקשרות מבטח עם סוכן ביטוח" - בטלים.

עודד שריג
הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון